

صلى الله عليه وسلم

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد تهران مرکزی
دانشکده روانشناسی و علوم اجتماعی، گروه جامعه‌شناسی

پایان نامه جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.Sc)
گرایش: جامعه‌شناسی

عنوان:

عوامل موثر بر جهت‌گیری ارزشی دانشجویان (مادی/فرامادی)
(مطالعه موردی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد اراک)

استاد راهنما:

دکتر سعید معدنی

استاد مشاور:

دکتر سید محمد ثقفی

پژوهشگر:

عباس خسروانی

تابستان ۱۳۹۰

تقدیم به :

همسر عزیزم که مشوق من در تدوین و نگارش هر چه
بہتر این پایان نامہ بود.

تقدیر و تشکر از:

استادان ارجمند دکتر سعید معدنی

حجت الاسلام و المسلمین دکتر سید محمد ثقفی

و

دکتر محمد باقر تاج الدین

که بنده را در نگارش این پایان نامه صمیمانه یاری

رساندند

تعهد نامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب عباس خسروانی دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته به شماره دانشجویی ۸۸۰۶۴۹۶۲۶۰۰ در رشته جامعه شناسی که در تاریخ ۹۰/۰۶/۲۷ از پایان نامه خود تحت عنوان "عوامل موثر بر جهت گیری ارزشی دانشجویان (مادی/فرامادی) (مطالعه موردی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد اراک)" با کسب نمره ۱۹/۵۰ و درجه عالی دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

۱- این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاورد های علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه های موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام.

۲- این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

۳- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع، و... از این پایان نامه را داشته باشم از حوزه معاونت پژوهشی واحد، مجوز های مربوطه را اخذ نمایم.

۴- چنانچه در هر مقطع خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعائی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی

تاریخ و امضاء

باسمه تعالی

در تاریخ: ۹۰/۰۶/۲۷

دانشجوی کارشناسی ارشد آقای عباس خسروانی از پایان نامه خود دفاع نموده و با
نمره ۱۹/۵۰ بحروف نوزده و نیم و با درجه عالی مورد تصویب قرار گرفت.

امضاء استاد راهنما

چکیده :

مقاله‌ی حاضر برگرفته از یک پژوهش بوده و هدف از انجام آن مطالعه عوامل موثر بر جهت‌گیری ارزشی (مادی/فرامادی) دانشجویان مطالعه‌موردی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی اراک، با تأکید بر نظریه رونالد اینگلهارت می‌باشد. به همین منظور از بین دانشجویان مقطع کارشناسی دانشکده علوم انسانی دانشگاه آزاد اسلامی اراک تعداد ۲۸۸ نفر به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب شدند. روش پژوهش، پیمایشی و ابزار گردآوری اطلاعات، پرسشنامه می‌باشد.

در تجزیه و تحلیل داده‌های خام از آمار توصیفی و آمار استنباطی شامل آزمون‌های خی‌دو، ضریب وابستگی C و لامدا استفاده شده است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد: جهت‌گیری ارزشی تلفیقی در بین دانشجویان غالب است.

بین جنسیت و جهت‌گیری ارزشی رابطه معنی‌دار و همبستگی نسبتاً قوی وجود دارد. بین میزان مذهبی بودن و جهت‌گیری ارزشی رابطه معنی‌دار و نسبتاً قوی وجود دارد. بین میزان رضایت از زندگی و جهت‌گیری ارزشی رابطه معنی‌دار و نسبتاً قوی وجود دارد. در این تحقیق ثابت شد که بین میزان استفاده دانشجویان از رسانه‌های جمعی و جهت‌گیری ارزشی رابطه معنی‌دار اما ضعیف و منفی وجود دارد.

بین محل سکونت دانشجویان و جهت‌گیری ارزشی رابطه معنی‌دار، اما نسبتاً ضعیفی وجود دارد. بین قشر اجتماعی دانشجویان و جهت‌گیری ارزشی رابطه معنی‌دار اما نسبتاً ضعیفی وجود دارد.

واژگان کلیدی: ارزش - ارزش مادی - ارزش فرامادی - جهت‌گیری ارزشی - رضایت از زندگی - رسانه‌های گروهی.

بسمه تعالی دانشکده روانشناسی و علوم اجتماعی ***** (این چکیده به منظور چاپ در پژوهش نامه دانشگاه تهیه شده است)	
نام واحد دانشگاهی: تهران مرکزی	کد واحد: ۱۰۱
کد شناسایی پایان نامه: ۱۰۱۲۰۵۰۵۸۹۲۰۱۰	
عنوان پایان نامه: عوامل موثر بر جهت گیری ارزشی (مادی/فرامادی) دانشجویان مطالعه موردی دانشگاه آزاد اسلامی اراک	
نام و نام خانوادگی دانشجو: عباس خسروانی شماره دانشجویی: ۸۸۰۶۴۹۶۲۶۰۰ رشته تحصیلی: جامعه شناسی	تاریخ شروع پایان نامه: ۱۳۸۹/۱۲/۱۱ تاریخ اتمام پایان نامه: ۱۳۹۰/۰۶/۲۷
استاد راهنما: دکتر سعید معدنی استاد مشاور: دکتر سید محمد ثقفی	
آدرس و شماره تلفن: اراک-خیابان مشهد-خیابان شیخ طبرسی کد پستی ۳۸۱۴۷۷۶۶۵۶ - شماره تلفن: ۰۸۶۱۳۶۷۷۷۰۶	
<p style="text-align: right;">چکیده پایان نامه:</p> <p>مقاله ی حاضر برگرفته از یک پژوهش بوده و هدف از انجام آن مطالعه عوامل موثر بر جهت گیری ارزشی (مادی/فرامادی) دانشجویان مطالعه موردی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی اراک، با تاکید بر نظریه رونالد اینگلهارت می باشد. به همین منظور از بین دانشجویان مقطع کارشناسی دانشکده علوم انسانی دانشگاه آزاد اسلامی اراک تعداد ۲۸۸ نفر به روش نمونه گیری خوشه ای انتخاب شدند. روش پژوهش، پیمایشی و ابزار گردآوری اطلاعات، پرسشنامه می باشد. در تجزیه و تحلیل داده های خام از آمار توصیفی و آمار استنباطی شامل آزمون های خی دو، ضریب وابستگی C و لامدا استفاده شده است. نتایج تحقیق نشان می دهد: جهت گیری ارزشی تلفیقی در بین دانشجویان غالب است. بین جنسیت و جهت گیری ارزشی رابطه معنی دار و همبستگی نسبتاً قوی وجود دارد. بین میزان مذهبی بودن و جهت گیری ارزشی رابطه معنی دار و نسبتاً قوی وجود دارد. بین میزان رضایت از زندگی و جهت گیری ارزشی رابطه معنی دار و نسبتاً قوی وجود دارد. در این تحقیق ثابت شد که بین میزان استفاده دانشجویان از رسانه های جمعی و جهت گیری ارزشی رابطه معنی دار اما ضعیف و منفی وجود دارد. بین محل سکونت دانشجویان و جهت گیری ارزشی رابطه معنی دار، اما نسبتاً ضعیفی وجود دارد. بین قشر اجتماعی دانشجویان و جهت گیری ارزشی رابطه معنی دار اما نسبتاً ضعیفی وجود دارد.</p> <p>واژگان کلیدی: ارزش - ارزش مادی - ارزش فرامادی - جهت گیری ارزشی - رضایت از زندگی - رسانه های گروهی.</p>	

تاریخ و امضاء:

نظر استاد راهنما برای چاپ در پژوهش نامه دانشگاه مناسب است

مناسب نیست

فهرست مطالب

فصل اول کلیات طرح	
صفحه	عنوان
۲	بیان مسئله
۴	اهداف پژوهش
۴	اهمیت موضوع پژوهش و انگیزه انتخاب آن
۹	سوالات و پژوهش
فصل دوم مطالعات نظری	
۱۱	پیشینه پژوهش
۲۶	ادبیات نظری پژوهش
۲۶	ارزش و چیستی ارزش
۲۸	ارزش اجتماعی
۲۹	کارکرد ارزش ها در جوامع
۳۱	اهمیت مطالعه دگرگونی ارزشی
۳۱	عامل تفاوت ارزش ها
۳۲	تغییر در ارزش ها
۳۴	ارزش در دیدگاه رونالد اینگلهارت
۳۵	طبقه بندی ارزش ها
۳۵	طبقه بندی مک دوگال و لاسول
۳۶	طبقه بندی والترایورت
۳۶	طبقه بندی اسپیندلر (Spindler) از ارزش ها
۳۷	طبقه بندی روکیچ از ارزش ها
۳۹	طبقه بندی شوارتز
۴۱	نظام ارزشی (جهت گیری ارزشی)
۴۲	طبقه اجتماعی معنا و مفهوم
۴۴	شاخص های تعیین طبقه اجتماعی
۴۵	طبقه در دیدگاه " اینگلهارت "
۴۶	مذهبی بودن معنا و مفهوم

۴۷	اهمیت سنجش میزان مذهبی بودن و موانع پیش رو
۴۸	مقصود از دین و دینداری چیست؟
۴۹	نظر علامه طباطبایی (ره) درباره دین
۵۰	نظر استاد مطهری درباره دین
۵۱	دیدگاه اینگلهارت در خصوص مذهب
۵۳	کارکرد دین
۵۵	رسانه های جمعی
۵۵	اهمیت رسانه ها در جهت گیری ارزشی
۵۸	رضایت از زندگی
۵۹	محل سکونت
۶۲	جنسیت
۶۳	جوانان
۶۴	تعاریف واژگان جوان و جوانی
۶۷	چهارچوب نظری
۶۷	امیل دورکیم
۶۸	آبراهام مازلو
۷۲	نظریه نوسازی
۷۵	پارسونز
۷۷	رونالد اینگلهارت
۷۸	نظریه دگرگونی ارزشی اینگلهارت
۸۲	ارزش های مادی و فرامادی
۸۵	مدل تحلیلی اینگلهارت
۸۶	نقدی بر اینگلهارت
۸۸	مدل پژوهش

فصل سوم روش شناسی تحقیق	
۹۰	روش پژوهش
۹۱	جامعه آماری
۹۲	حجم نمونه و روش نمونه گیری
۹۲	روش نمونه گیری
۹۳	تعیین حجم نمونه

۹۴	اعتبار و روایی ابزار اندازه گیری
۹۵	ابزار جمع آوری اطلاعات
۹۶	سطوح سنجش متغیرها
۹۷	تکمیل پرسشنامه بدون مصاحبه
فصل چهارم تجزیه و تحلیل یافته های تحقیق	
۹۹	تعریف نظری و عملیاتی متغیرها
۹۹	ارزش
۱۰۱	طبقه اجتماعی
۱۰۴	مذهبی بودن
۱۰۶	رسانه های جمعی
۱۰۷	رضایت از زندگی
۱۱۰	محل سکونت
۱۱۰	جنسیت
۱۱۱	تشریح ساختار پرسشنامه
۱۱۵	روش تجزیه و تحلیل داده ها
۱۱۶	توصیف داده های جداول تک بعد
۱۳۰	جداول توافقی و نتایج آن و آزمون فرضیه خنثی
فصل پنجم نتیجه گیری و پیشنهادات	
۱۳۶	نتایج تحقیق
۱۴۰	سایر نتایج تحقیق
۱۴۲	پیشنهادات
۱۴۴	فهرست منابع
۱۵۰	پرسشنامه

فهرست جداول

ردیف	شماره جدول	عنوان جدول	صفحه
۱	جدول شماره ۴-۱	جدول توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب جنسیت	۱۱۷
۲	جدول شماره ۴-۲	جدول توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب جهت گیری ارزشی	۱۱۸
۳	جدول شماره ۴-۳	جدول توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب میزان مذهبی بودن	۱۱۹
۴	جدول شماره ۴-۴	جدول توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب رضایت از زندگی	۱۲۰
۵	جدول شماره ۴-۵	جدول توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب استفاده از رسانه ها	۱۲۱
۶	جدول شماره ۴-۶	جدول توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب محل سکونت	۱۲۲
۷	جدول شماره ۴-۷	جدول توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب تحصیلات پدر	۱۲۳
۸	جدول شماره ۴-۸	جدول توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب تحصیلات مادر	۱۲۴
۹	جدول شماره ۴-۹	جدول توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب شغل پدر	۱۲۵
۱۰	جدول شماره ۴-۱۰	جدول توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب وضعیت اشتغال مادر	۱۲۶
۱۱	جدول شماره ۴-۱۱	جدول توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب شغل مادر	۱۲۷
۱۲	جدول شماره ۴-۱۲	جدول توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب قیمت وسیله نقلیه	۱۲۸
۱۳	جدول شماره ۴-۱۳	جدول توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب درآمد	۱۲۹
۱۴	جدول شماره ۴-۱۴	جدول توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب قشر اجتماعی	۱۳۰
۱۵	جدول شماره ۴-۱۵	جدول توافقی جهت گیری ارزشی با جنسیت	۱۳۱
۱۶	جدول شماره ۴-۱۶	جدول توافقی جهت گیری ارزشی با میزان مذهبی بودن	۱۳۲
۱۷	جدول شماره ۴-۱۷	جدول توافقی جهت گیری ارزشی با میزان رضایت از زندگی	۱۳۳
۱۸	جدول شماره ۴-۱۸	جدول توافقی جهت گیری ارزشی با میزان استفاده از رسانه ها	۱۳۴
۱۹	جدول شماره ۴-۱۹	جدول توافقی جهت گیری ارزشی با محل سکونت	۱۳۵
۲۰	جدول شماره ۴-۲۰	جدول توافقی جهت گیری ارزشی با قشر اجتماعی	۱۳۶

فهرست نمودار ها

ردیف	شماره جدول	عنوان جدول	صفحه
۱	نمودار شماره ۴-۱	نمودار توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب جنسیت	۱۱۷
۲	نمودار شماره ۴-۲	نمودار توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب جهت گیری ارزشی	۱۱۸
۳	نمودار شماره ۴-۳	نمودار توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب میزان مذهبی بودن	۱۱۹
۴	نمودار شماره ۴-۴	نمودار توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب رضایت از زندگی	۱۲۰
۵	نمودار شماره ۴-۵	نمودار توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب استفاده از رسانه ها	۱۲۱
۶	نمودار شماره ۴-۶	نمودار توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب محل سکونت	۱۲۲
۷	نمودار شماره ۴-۷	نمودار توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب تحصیلات پدر	۱۲۳
۸	نمودار شماره ۴-۸	نمودار توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب تحصیلات مادر	۱۲۴
۹	نمودار شماره ۴-۹	نمودار توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب شغل پدر	۱۲۵
۱۰	نمودار شماره ۴-۱۰	نمودار توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب وضعیت اشتغال مادر	۱۲۶
۱۱	نمودار شماره ۴-۱۱	نمودار توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب شغل مادر	۱۲۷
۱۲	نمودار شماره ۴-۱۲	نمودار توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب قیمت وسیله نقلیه	۱۲۸
۱۳	نمودار شماره ۴-۱۳	نمودار توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب درآمد	۱۲۹
۱۴	نمودار شماره ۴-۱۴	نمودار توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب قشر اجتماعی	۱۳۰
۱۵	نمودار شماره ۴-۱۵	نمودار رابطه بین جهت گیری ارزشی با جنسیت	۱۳۱
۱۶	نمودار شماره ۴-۱۶	نمودار رابطه بین جهت گیری ارزشی با میزان مذهبی بودن	۱۳۲
۱۷	نمودار شماره ۴-۱۷	نمودار رابطه بین جهت گیری ارزشی با میزان رضایت از زندگی	۱۳۳
۱۸	نمودار شماره ۴-۱۸	نمودار رابطه بین جهت گیری ارزشی با میزان استفاده از رسانه ها	۱۳۴
۱۹	نمودار شماره ۴-۱۹	نمودار رابطه بین جهت گیری ارزشی با محل سکونت	۱۳۵
۲۰	نمودار شماره ۴-۲۰	نمودار رابطه بین جهت گیری ارزشی با قشر اجتماعی	۱۳۶

فصل اول

کلیات طرح

۱-۱) بیان مسئله:

ارزش‌ها در جامعه به مثابه پدیده‌های اجتماعی از مشخصه‌های مهم جوامع می‌باشند که از شکل‌گیری و کنترل کنش‌ها و گرایش‌ها، باورهای افراد و نیز ساخت دهی به نظام هنجاری حاکم بر زندگی اجتماعی انسانها موثر می‌باشد.

از سویی ارزش‌ها و نظام ارزشی آن در نظام فرهنگی هر جامعه، نقش بسیار مهمی را در تحولات آن به عهده دارد، به گونه‌ای که سوگیری ارزشی، یکی از مهمترین سطوح تغییرات در نگرش، باورها و سطوح توسعه‌ای جوامع به حساب می‌آید، چرا که ارزش ریشه در باور، عقاید و چشم‌اندازهای جامعه دارد. از این روست که تغییر ارزش‌ها به تغییر در نظام فرهنگی و اجتماعی منجر می‌گردد و بر این اساس است که می‌توان انتظار چالش‌های مختلفی را از ناحیه آن داشت.

شاید عمده‌ترین چالش‌های ممکن در جوامع جدید، چالش در مورد ساختار ارزش‌ها باشد، چالشی که با کندن از ارزش‌های سنتی و تمایل به سوی ارزش‌های مدرن همراه است و تعارض و تقابل در نظام ارزشی جوامع را به همراه دارد.

"تغییر و تحولات فرهنگی در طی دهه‌های اخیر در ایران در دهه اخیر، به طور خاص پس از انقلاب اسلامی، نشان از تحول اساسی در ساختار نظام ارزشی و دینی است. وقوع تحولات و تغییرات فرهنگی اجتماعی ناشی از تغییر و جابجایی در زمینه‌های جمعیتی و ساختاری در جامعه می‌باشد. تراکم جمعیتی در مرحله اول موجب به صحنه آمدن خیل عظیمی از جوانان در جامعه شده و در نهایت از طریق جابجایی نیروهای فعال جامعه تحول ساختاری در نظام اجتماعی صورت گرفته است. این امر بازنگری مفهومی و جامعه‌شناختی نسبت به جامعه با توجه به اهمیت جوانان که به مرکز تحولات و حوادث اجتماعی تا در متن ساختگی نظام اجتماعی به عنوان نیروی فعال تبدیل شده و در تصمیم‌گیری‌ها و تحولات موثر واقع شده‌اند، ضرورت یابد". (آزادارمکی ۱۳۸۵)

آنچه امروز بویژه در سه دهه بعد از انقلاب اسلامی در جامعه ایران با توجه به گسترش آموزش و پرورش، رشد رسانه‌ها و نفوذ آنها در زندگی فردی و جمعی، رشد شهرنشینی، تمرکز فزاینده جمعیت در شهرها، افزایش سطح آموزش زنان، توسعه فرایندهای تفکیک اجتماعی، گذار از جنگ و اهمیت امور اقتصادی و ... رخ داد، زمینه‌های ظهور سطوح متفاوتی از ارزش‌های فرهنگی، اجتماعی و سیاسی و ... را میسر ساخت به گونه‌ای که در سطح درونی اجتماع و بین جامعه‌ای می‌توان تعارض‌ها و تفاوت‌هایی را شاهد بود.

"طبیعی‌ترین نتیجه این فرایند این بود که نسل جدید، نسلی شد که اولاً بسیار باشتاب اجتماعی می‌گردید، و ثانیاً در راه اجتماعی شدن، تنها منبع ارزش گذار او دیگر خانواده و سنت حاکم بر خانواده نبود. زیست‌جهان متفاوت نسل نو یا به تعبیر مانهایم تجربیات دیگرگون آنان، که به سبب تحولات صنعتی و سپس اجتماعی - فرهنگی به وجود آمد، بین جهان‌بینی نسل جدید و نسل قدیم شکاف انداخت. و از این مهمتر، امکان ظهور و بروز این شکاف را در زبان و رفتار گروه جدید، فراهم ساخت." (قصیری ۱۳۸۶)

"با توجه به تحولات ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی سالهای اخیر، نسل جوان ایران معاصر در ارزش‌های اجتماعی نظیر آزادی بیان، امنیت جانی و مالی با نسل‌های بزرگتر خود تفاوت دارند. تا جایی که می‌توان ادعا کرد خواسته‌های نسل جوان، حضور فعال آنها در صحنه‌های تحولات سیاسی و اجتماعی سالهای اخیر ریشه در این ارزش‌های اجتماعی داشته باشد." (ربانی و صفائی نژاد ۱۳۸۴)

مسئله اصلی در این پژوهش با توجه به بحث تئوریک اینگلهارت و شاخص‌های طرح‌گردیده از سوی او، بیان وضعیت دگرگونی ارزشی جامعه است. این وضعیت برحسب ویژگی‌های فردی پاسخگویان تبیین شده است. مقاله حاضر با توجه اعتقاد به پذیرش دگرگونی در نظام ارزشی جامعه ایران درصدد دستیابی به پاسخ مناسب به این سؤال است: «که در واقع ارزش‌های جامعه در ابعاد مختلف چگونه تحول یافته‌اند؟ به عبارتی سیر و جهات ارزشها به چه سویی می‌باشد، از طرفی وضعیت ارزشها برحسب ویژگی‌ها و مشخصه‌های پاسخگویان چگونه توزیع شده‌اند که بتوان متناسب با بحث‌های تئوریک صورت گرفته به تبیین آنها پرداخت؟

۱-۲) اهداف پژوهش:

با توجه به مبانی نظریه دگرگونی ارزشی اینگلهارت این پژوهش به دنبال این است تا نظام ارزشی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی اراک و همچنین عوامل موثر بر شکل گیری نظام ارزشی آنان را شناسایی و رابطه هر یک را با جهت گیری ارزشی دانشجویان بسنجد.

۱-۳) اهمیت موضوع پژوهش و انگیزه انتخاب آن:

۱-۳-۱) انگیزه پژوهش:

انگیزه اصلی انتخاب این موضوع، پژوهش نسبتاً جامعی (اینگلهارت ۱۳۷۳) بوده که اینگلهارت در کشورهای غربی در خصوص نظام ارزشی مردم و عوامل موثر بر آن انجام داده است. انگیزه محقق این بوده تا این نظریه و روش را در ایران مورد آزمایش قرار دهد.

۱-۳-۲) اهمیت موضوع:

ارزش‌ها از جمله مفاهیمی هستند که از دیرباز ذهن بشر را به خود مشغول داشته‌اند. اگر چه ابتدا فیلسوفان به آن پرداخته‌اند، اما به تدریج با توجه به اهمیت‌شان، در بخش‌های مختلف معرفت بشری مطرح شده‌اند و امروزه علوم متعددی خود را نیازمند شناخت آنها می‌دانند و از دیدگاه‌های گوناگون به آنها پرداخته و می‌پردازند. شاید علت این باشد که ارزش‌ها در واقع مفاهیمی هستند که زندگی آدمی از آنها معنی می‌گیرد و آنها راهنمای مؤثری برای هدایت انسان‌ها هستند.

"در حقیقت در پشت همه انواع رفتارها و گرایش‌های جمعی، همه‌سازمانها، الگوها، نشانه‌های اجتماعی، نقش‌ها و رمزها، دنیایی از تصورات و ارزش‌های جمعی قرار دارد". (گورویچ و دیگران ۱۳۴۹:۱۲۲) و فقط پس از فهم این ارزش‌هاست که قادر به توجیه رفتارها خواهیم بود.

هویت هر جامعه‌ای زائیده فرهنگ آن جامعه است. فرهنگ خود متشکل از ارزش‌ها، باورها و هنجارها است. از بین این عناصر، می‌توان گفت ارزش‌ها بیشترین نقش را در رفتار فرد ایفا می‌نمایند. ارزش‌ها در بعد روانی و فردی مهمترین منبع برای جهت‌گیری، درک و شناخت از خود و

در بعد اجتماعی، مجموعه ای از عقاید و نگرش ها هستند که که فرد طی فرایند جامعه پذیری آنها را می آموزد و خود را با قواعد و هنجارهای جامعه هماهنگ می سازد. ارزش ها به جهت ذهنی، رفتار افراد و داوری های آنان را نسبت به تمامی امور متاثر می سازند.

لذا مطالعه ارزش در جامعه شناسی از اهمیت بسزایی برخوردار است، زیرا یکی از موارد و موضوعات مورد مطالعه در علم جامعه شناسی مطالعه رفتار انسان هاست و کنش ها و رفتار های افراد، آگاهانه یا ناخودآگاه بر اساس ارزش های درونی آنان صورت می گیرد.

علاوه بر آن در حیطه پژوهشات اجتماعی، ارزش یکی از مفاهیم محوری و اساسی به حساب می آید و دارای ابعاد مختلف سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، مذهبی می باشد که به نوبه خود تأثیرات بسیاری در کنش و نگرشهای افراد جامعه دارد. این تأثیرگذاری بیشتر از طریق درونی شدن ارزشها و فرایند جامعه پذیری صورت می گیرد به گونه ای که به تدریج نظام هنجاری یکسانی پدید می آید.

از آنجا که ارزش یکی از عناصر اصلی فرهنگ می باشد، ثبات یا تغییرات ارزشی می تواند موجب تغییرات فرهنگی و تحولات اجتماعی در طول زمانها و در مکان های مختلف گردد. بدین خاطر پی بردن به نظام ارزشی جامعه، ما را با عناصر فرهنگی جامعه آشنا تر می سازد.

چرا که نظام ارزشی مجموعه ای از ارزش هاست که افراد بر سر آنها توافق نسبتاً زیادی دارند و از خود و اطرافیان انتظار دارند که این ارزشها را مطلوب دانسته و مطابق آنها رفتار نمایند. بنابراین با توجه به نقش ارزش در کنترل کنش و رفتارهای اجتماعی و در مدت زمان طولانی در تحولات فرهنگی، جای این سؤال باقی است که در جامعه ایران وضعیت ارزشها در میان قشر های مختلف جامعه چگونه است؟

نمی توان بدون مطالعه ارزشها و تغییرات آنها قادر به درک تحولات اجتماعی بود، همچنانکه برای فهم نظم اجتماعی نمی توان از ارزشها بی نیاز بود. به ویژه در چند دهه گذشته تغییرات اقتصادی، تکنولوژیک، اجتماعی و سیاسی، فرهنگهای جوامع گوناگون را دستخوش تحول و دگرگونی ساخته است. اگر چه دگرگونی فرهنگ تدریجی است، اما بازتاب آن در عرصه های گوناگون زندگی مردم جوامع آشکار می شود.

از این رو برای درک انگیزه ها، اعتقادات و اقدامات مردم راهی جز درک عناصر فرهنگی و دگرگونی های رخ داده در بخش های گوناگون آن پیش رو نداریم و از آنجا که یکی از مهم ترین و درونی ترین لایه های فرهنگ هر جامعه را ارزش های آن تشکیل می دهند، مطالعه و بررسی ارزش های جوامع و تحولات آنها ما را قادر به درک نگرشها و کنش های اجتماعی اقشار مختلف در عرصه های گوناگون سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و... خواهد کرد.

۱-۳-۳) اهمیت علمی-کاربردی:

به طور کلی این پژوهش از دو جنبه علمی و کاربردی اهمیت دارد. از جنبه علمی انجام مطالعه درباره نوع نگرش به ارزش ها موجب رشد و ارتقاء علمی در این حوزه گردیده و در نتیجه با مطرح شدن پرسش های علمی در این زمینه پاسخ های علمی به آنان داده خواهد شد. این مطالعه نیز به عنوان کاری هر چند کوچک در این زمینه می تواند در جهت شناخت این موضوع کمک کند. از جنبه کاربردی نیز با شناخت نظام ارزشی افراد و برداشت صحیح از میزان تفاوت ها و شباهت های آنان می توان:

- ۱- در جهت کاهش تنش ها و اختلافات ارزشی، آگاهی های لازم را کسب کرد.
 - ۲- راه را برای برنامه ریزی های صحیح و منطقی آینده فراهم کند.
 - ۳- زمینه برای شناخت هر چه دقیق تر قشر دانشجویان فراهم خواهد شد.
 - ۴- با بررسی و کنکاش در اولویت های ارزشی دانشجویان، می توان با دیدی پویاتر و متفاوت تر از گذشته به جریان توسعه علمی در کشور پرداخت.
- جنبه کاربردی و اهمیت اجرایی این مطالعه جدای از گستره مطالعات مختلف در حوزه توسعه فرهنگی - اجتماعی در استانهای مختلف کشور موجب شناخت تغییرات ارزشی می گردد که از اساسی ترین نیازهای بنیادی در امر برنامه ریزی فرهنگی و پیشگیری تحولات آن در آینده است. بنابراین برای یک برنامه ریزی نسبتاً دقیق و هماهنگ در مناطق مختلف شناخت این تحولات الزامی است. از سوی دیگر دستیابی به چنین نتایجی استفاده علمی و کارآمد آن را برای سازمانها، مؤسسات و مراکز فرهنگی و برنامه ریزی را مسیر می سازد تا بتوان با ارائه راهبردها و ارائه های مناسب در بهنگشت و پویایی نظامند جامعه کمک نمایند.

لذا مطالعه تحول ارزشی روشی برای شناخت تحولات اجتماعی عمده می باشند. می توان اذعان داشت که بر اساس تحولات ارزشی جریان تحولات آینده در جامعه چگونه باشد. گر چه باید توجه داشت که به نوبه خود تحول و دگرگونی یک ضرورت نیست بلکه این امر به دوام و استمرار نظام اجتماعی می انجامد و در بازگشت اجتماعی و پویایی جامعه کمک می کند.

پس نگاه علمی به بررسی نظام ارزشی مسائل آن در سطوح ملی در هر جامعه حاکی از اهمیت این موضوع دارد. چرا که ارزش ها به مثابه پدیده هایی اجتماعی یکی از مشخصه های مهم جوامع هستند

که ساختار فرهنگی را شکل می دهند و در ابعاد مختلف سیاسی، اجتماعی و .. تاثیر کوتاه مدت و بلند مدت دارند.

۱-۳-۴) اهمیت مطالعه دانشجویان

بی تردید دیر زمانی است که موضوع نسل جوان و دانشجو، در قلب مطالعات اجتماعی جای گرفته است و دارای اهمیت خاصی است. به طوری که هر روزه مطالعات و نظریات گوناگونی در این زمینه ارائه می شود. اما با وجود آنکه هر روز می خوانیم و می شنویم که در زمینه پاسخگویی به نیازهای نسل جوان، برنامه ریزی های موثر و مطلوبی صورت می گیرد، اما با این حال مشاهده می کنیم که هنوز از حال رضایت بخش مسائل این نسل بدوریم.

تجربه تاریخی بسیاری از کشورهای جهان و از جمله کشور ما ایران نشان می دهد که یکی از عوامل موثر در جنبش های سیاسی و اجتماعی و بوجود آورنده تحولات بزرگ قشر دانشجو بوده و همواره به عنوانه قشری پیشرو در همه زمینه ها و عرصه ها عمل کرده است. مطالبات این قشر در همه دوران ها یا به تحول در جوامع منجر شده یا زمینه ساز تحولات بزرگی در آینده شده است. لذا هر گز نمی توان در مطالعه یک جامعه در هر بعدی قشر دانشجو را نادیده گرفت.

در حوزه عمل نیز حکومت ها و دولت ها نیز نمی توانند در پیشبرد اهداف خود این قشر را نادیده بگیرند. مطالبات این قشر همواره می بایست از سوی زمامداران مورد توجه قرار گیرد و به آنها بها داده شود. به همین دلیل برای مسئولان هر کشوری علایق و خواسته های دانشجویان امری ضروری است. از آنجا که علایق و خواسته های افراد ریشه در نظام ارزشی آنان دارد لذا مطالعه نظام ارزشی و عوامل موثر بر آن امری ضروری است.

جامعه ایران با توسعه سریع و گسترده نظام آموزش عالی به یک جامعه دانشجویی تبدیل شده که نفوذ دانشگاه ها به دورترین نقاط ایران نیز رسیده و تقریباً تمام کسانی که تمایل به تحصیل در آموزش عالی را داشته باشند این امکان برای آنان وجود دارد که در دانشگاه ها و موسسات مختلف به ادامه تحصیل بپردازند. همچنین امروز قشر دانشجو یک قشر فراگیر در جامعه است که هر یک از خانواده های ایرانی با بخشی از آن سر و کار دارند.

"عباس طائب مشاور عالی وزیر علوم در امور اجرایی با مقایسه تعداد دانشجویان و دانشگاه های کشور در دهه ۶۰ می گوید: "تعداد دانشجویان و موسسات آموزش عالی در حاضر اصلاً قابل قیاس با